

всеукраїнський науково-виробничий журнал

№ 2-4, 2020
квітень-грудень

Сад, І ВИНО ВИНОГРАД України

Новий рік знов прийшов у господу,
Й “кінець світу” розвіявся вмить...
Рух Землі і життя родоводу
Вже не в силі ніщо зупинить.
Земле-Мати! Планета-перлина,
Ти відмірюєш зоряний час,
Б'є дванадцята нині година,
З Новоріччям вітаємо Вас!
За зимою весна завітає,
Й заквітують сади наші знов!
Кругообіг спочину не має...
З Новим роком й Христовим Різдовом!

Анатолій ГРИЦЕНКО

Запрошуємо на сторінки журналу

Засновники:

- * Мінсільгосппрод України
- * Держсадвинпром України
- * Українська академія аграрних наук
- * Інститут садівництва УААН
- * Національний аграрний університет
- * Інститут зрошуваного садівництва УААН
- * Мліївський інститут садівництва імені Л. П. Смиренка
- * Редакція газети «Сільські вісті»
- * Видавництво «Преса України»

Зареєстрований Міністерством інформації України 1.08.1997 р.
Свідоцтво про державну реєстрацію серія КВ № 2731

Заст. головного редактора
Н.О. ГРИЦЕНКО

Редакційна колегія:

Я. М. Атаманчук
В. В. Власов
І. В. Гриник
В. С. Дзюбак
А. Я. Карась
П. В. Кондратенко
О. М. Литовченко
О. В. Мельник
Н. А. Мулюкіна
В. І. Нікітан
А. І. Семенюк
В. О. Філіпович
А. М. Філіппов
В. О. Фуркевич
І. І. Хоменко
А. Г. Чорний

Дизайн — Н. О. ГРИЦЕНКО
Коректор — Г. В. ДВОРКО
Адреса редакції: 03047,
Київ-47, проспект Перемоги, 50
Тел./факс (044) 486-45-97

e-mail: nialua@gmail.com,
nialua@ukr.net

Індекс 48342

Тираж 2500 прим.
Замовлення 0111003 Підписано до друку 30.12.2020 р.
Комп'ютерну верстку і кольороподіл здійснено редакцією журналу.
Друк здійснено у видавництві «Преса України»
м. Київ, вул. Героїв Космосу, 6
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 310 від 11.01.2001 р.

РЕДАКТОРСЬКА ЛЕВАДА

2

* «Хто ми і що ми? Маленькі піщинки у цьому бурхливому світі, ім'я якому – Земля. І сама матінка-Земля, у свою чергу, є мініатюрною піщинкою у його Величності Всесвіті...

СВІТЛИЙ ПАМ'ЯТІ АНАТОЛІЯ ІВАНОВИЧА ГРИЦЕНКА

4-23

- * Він ішов до людей з талановитим словом і щирими почуттями
- * ...Анатолію Івановичу Гриценку. Реквієм
- * Він умів надихати
- * Вагомий, неповторний слід
- * Наш прометей...
- * У жаринах пам'яті...
- * Его всегда интересовало все новое
- * Україну збагатив добродіянням
- * Він ніс людям правду
- * Відгоріла свіча щирої душі
- * Кудлаї і Кудлаївка поріднились назавжди
- * Садоводи Вінниччини пам'ятають – і завжди пам'ятатимуть! – свого земляка і пречудову людину, незабутнього Анатолія Івановича Гриценка
- * Тернистими дорогами життя
- * Незабутні зустрічі
- * Яскрава творча особистість
- * Сад-виноград Анатолія Гриценка

ВІЧНА ПАМ'ЯТЬ

23-26

- * Наш добрий і вірний друг
- * Пам'яті Михайла Олексійовича Бабія
- * Он олицетворял новое время
- * Щоб кучерявились сади

МИ – З РОДОВОДУ САДІВНИЧИХ

27-31, 35

- * Дмитро Бушилов: "На посилення потенціалу українського садівництва працює розсадник "Підгур'ївське"
- * Асоціація "Укрсадпром" підводить підсумки садівничого року
- * Відкритий лист

НАША КАФЕДРА

32-34, 36-39

- * Застосування біологічних препаратів в маточнику вегетативного розмноження фундука (CORYLUS MAXIMA Mall.)
- * Саджанці ягідних культур від вітчизняного виробника
- * Сорти вишні Мелітопольської селекції

ОСОБИСТОСТІ

40-47

- * Володимир Олександрович Гернет (1870–1929) життєвий творчий шлях вченого-енохіміка
- * Зоряний час Валентина Згурського. (Продовження. Попередні публікації цієї розповіді – у номерах 1, 2, 3-4 (2016 р.), 1-2, 3, 4 (2017 р.), 1, 2, 3-4 (2018 р.), 1,2,3-4 (2019 р.), 1 (2020) "Посвята і післямова", завершальні розділи повісті "Зоряний час Валентина Згурського"

При передруці матеріалів посилання на журнал "Сад, виноград і вино України" — обов'язкове.

На 1-й стор. обкладинки:

Новий рік знов прийшов у господу

Фото Ніни ГРИЦЕНКО

СОРТИ ВИШНІ МЕЛІТОПОЛЬСЬКОЇ СЕЛЕКЦІЇ

В.О. ТУРОВЦЕВА,
кандидат с.-г. наук;
А.М. ШКІНДЕР-БАРМИНА,
кандидат с.-г. наук, ст. науковий співробітник,
Мелітопольська дослідна станція садівництва
імені М.Ф.Сидоренка ІС НААН;
Н.М.ТУРОВЦЕВА,
кандидат с.-г. наук; доцент, Мелітопольський
державний педагогічний університет
імені Б. Хмельницького

Вишня належить до традиційних плодкових культур України. За даними www.fao.org, щорічне світове виробництво плодів вишні в середньому становить 950 тис. т і Україна входить до переліку країн-виробників плодів цієї культури.

Якщо проаналізувати селекційну роботу по вишні та черешні за кордоном, то найбільш успішно селекційна робота серед країн Західної Європи проводиться в Німеччині, Угорщині та Румунії, більш скромні результати зі створення нових сортів вишні та вишне-черешні (дюків) отримані в Данії, Швеції, США, Швейцарії, Чехії, Польщі. Автори *B. Wolfram та Z. Grzyb* зазначають, що в країнах Західної Європи перевага надається самоплідним та частково самоплідним сортам. За даними Е.Ієззоні у Мічиганському державному університеті, США, в результаті селекційної роботи за програмою MSU за створення сортів вишні, що перевершують Монморансі (єдиний сорт, котрий вирощують у США), за період з 1981 по 1999 рр. нових сортів створено не було, однак деякі сіянці були передані на випробування. Великий внесок у створення нових сортів вишні внесли селекціонери Росії – І.В.Мічурін, А.Ф.Колеснікова, Є.М.Харитонова, Х.К.Єнікеев, С.І.Машкін, А.К.Буторина, Є.Н.Джигадло та інші.

Багаторічна робота, проведена українськими селекціонерами М.І.Туровцевим, В.О. Туровцевою, М.Т.Оратовським, Л.І.Тараненко, С.Х.Дука, Є.А.Кішак, В.П.Ласкавим, Н.В.Мойсейченко та іншими, дозволила створити цілий ряд сортів вишні і дюків, що викликають інтерес не тільки у вітчизняних, а й у закордонних виробників вишневої продукції.

На Мелітопольській дослідній станції садівництва імені М.Ф. Сидоренка ІС НААН селекційна робота з вишнею була розпочата М.Т. Оратовським у 1933 році. За період з 1933 по 1965 рік М.Т.Оратовський та Д.А.Батюк передали на державне випробування два сорти вишні, з них Мелітопольська десертна з 1954 року була введена до Реєстру сортів рослин України. Починаючи з 1966 року роботу по селекції вишні продовжили М.І.Туровцев та В.О.Туровцева, а з 2006 року – А.М.Шкіндер-Бармина.

В результаті проведеної роботи на Мелітопольській дослідній станції садівництва імені М.Ф.Сидоренка ІС НААН за період 1966 по 2012 р.р. селекціонерами В.О.Туровцевою, М.І.Туровцевим створені і передані на державне випробування 44 сорти вишні-дюків, з них на 19 сортів отримані авторські свідоцтва. А також виділені 6 перспективних сортів (Нарядна, Амулет, Мелітопольська радість, Рассвет, Мелітопольська новинка, Мелітопольська пурпурна), які в найближчі роки розширять сортимент вишні в Україні.

У Державному реєстрі сортів рослин, придатних для поширення в Україні зареєстровано сорти – Взгляд, Воспоминаніє, Встреча, Відродження, Гріот мелітопольський, Згода, Ігрушка, Любітельська, Нотка, Ожиданіє, Примітна, Ранній десерт, Змінщиця, Солідарність, Спутниця, Шалунья, Сіянець Туровцевої, Мелітопольська десертна, Ерудитка.

На сорти Гріот мелітопольський, Мелітопольська радість, Ожиданіє, Примітна, Шалунья і Ігрушка отримані авторські свідоцтва СРСР і Російської Федерації.

Наводимо характеристику сортів вишні, створених на Мелітопольській дослідній станції садівництва імені М.Ф.Сидоренка ІС НААН, із зазначенням авторських свідоцтв та років занесення до Державного реєстру.

ВОСПОМІНАНІЄ

Сорт вишні Воспоминаніє одержано на Мелітопольській дослідній станції садівництва імені М.Ф.Сидоренка ІС НААН від схрещування вишні Любська з Мелітопольською десертною. Автори сорту В.О.Туровцева, М.І.Туровцев.

Дерево середньої сили росту. Крона куляста, піднесена, середньої густоти. Плодоносить на букетних гілочках та однорічному прирості.

Квітки великі, білі. Середні строки початку цвітіння – 20 квітня.

Листки яйцеподібні, зелені, гладенькі. Черешок середній. Залозки великі, овальні, темно-червоні.

Плоди великі, плоско-округлі, одномірні, масою 6,5-7,5 г. Забарвлення плодів темно-червоне. Шкірочка тоненька, міцна, з плода знімається легко. М'якоть темно-червона, ніжна, соковита. Сік червоний.

Смак кисло-солодкий. Дегустаційна оцінка свіжих плодів – 4,5 бала. Кісточка округла, гладенька, вільна. Середня маса кісточки – 0,3 г. Плоди досягають в умовах Мелітополя 25-30 червня, придатні до столу та для всіх видів переробки.

Щеплені дерева вступають до плодоношення на 3-й рік. Врожайність – до 31 кг з 10-річного дерева або 132 ц/га.

Сорт посухостійкий. Зимостійкість середня. Дерева перенесли морози до мінус 25,1°C без видимих пошкоджень, але бутони у бруньках загинули на 18 %.

Сорт пройшов державне випробування, зареєстрований в Державному реєстрі сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2005 р. (авторське свідоцтво № 05188) і рекомендований для вирощування в степовій зоні України.

ВЗГЛЯД

Сорт вишні Взгляд виділено на Мелітопольській дослідній станції садівництва імені М.Ф.Сидоренка ІС НААН серед сіянців сорту Жуковська від вільного запилення. Автори сорту В.О.Туровцева, М.І.Туровцев.

Дерево сильноросле, швидкоростуче. Крона широкопірамідальна, середньої густоти. Плодоносить на букетних гілочках та однорічному прирості.

Листки середні, еліптичної форми, коротко загострені, темно-зелені, гладенькі, матові. Черешок листка середній, товстий. Залозки овальні, розташовані по 2-3, темно-червоні.

Воспоминаніє

Взгляд

Встреча

Відродження

Квітки великі, білі. Середні строки цвітіння – 24 квітня – 2 травня.

Плоди великі, округлі, масою 6,0-7,5 г. Плодоніжка довга, середня, легко відділяється від гілки, прикріплення до кісточки неміцне. Забарвлення плода темно-червоне. Шкірочка середньої товщини, міцна, з плоду знімається легко. М'якоть темно-червона, ніжна, соковита, сік червоний. Кісточка дрібна, вільна, масою 0,3 г.

Смак кисло-солодкий. Дегустаційна оцінка свіжих плодів – 4,6 бала. Плоди достигають в умовах Мелітополя 20–26 червня, придатні до столу та для всіх видів технічної переробки.

Щеплені дерева вступають до плодоношення на 3-й рік. Середній врожай з 10-річних дерев становить до 39 кг або 162 ц/га.

Сорт посухостійкий. Зимостійкість висока. Дерева перенесли морози до мінус 25,1°C без видимих пошкоджень.

Сорт самобезплідний. Кращі запилювачі – Встреча, Примітна, Гріот мелітопольський, Ожиданіє.

Сорт пройшов державне випробування, зареєстрований в Державному реєстрі сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2005 р. (авторське свідоцтво № 05189) і рекомендований для вирощування в степовій зоні України.

ВСТРЕЧА

Сорт вишні Встреча одержано на Мелітопольській дослідній станції садівництва імені М.Ф.Сидоренка ІС НААН від схрещування сорту вишні Любська з дюком Київська-19. Автори сорту В.О.Туровцева, М.І.Туровцев.

Дерево слаборосле, заввишки до 2,5 м. крона куляста, поникла, густа. Кора на штамбі та в основі скелетних гілок вишнево-коричневого кольору, а на молодих гілках – світліша. Пагони товсті, сірувато-коричневі.

Листки середніх розмірів, оберненояйцеподібної форми, темно-зелені, блискучі.

Плоди великі, однорічні, плоско-округлі, темно-червоні. Середня маса плоду – 8,6 г, максимальна – 15,0 г. М'якоть червона, ніжна, соковита, тануча. Сік червоний. Кісточка середня, округла, вільна.

Смак кисло-солодкий. Плоди містять 16,8 % сухих речовин, 11,6 – цукрів, 0,8 % кислот. Дегустаційна оцінка – 5 балів. В умовах Мелітополя плоди достигають 22–25 червня, універсального призначення.

Сорт стійкий проти кокомікозу та слабо уражується моніліозом.

Зимостійкість сорту висока. У сувору зиму, коли температура повітря знижувалася до мінус 25,1°C, у дерев не підмерзли деревина та пагони, а у бруньках загинуло лише 18,8 % квіток.

У плодоношення вступає на 3-й рік після садіння і швидко нарощує врожай. Плодоносить в основному на прирості минулого року та на букетних гілочках. Цвітіння – 26 квітня – 5 травня. Середня врожайність у 10-річному віці – 25 кг з дерева.

Сорт частково самоплідний. Кращі запилювачі – Шалунья, Примітна, Самсоновка.

Сорт пройшов державне випробування, зареєстрований в Державному реєстрі сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 1995 р. (авторське свідоцтво № 257) і рекомендований для вирощування в степовій зоні України.

ВІДРОДЖЕННЯ

Сорт вишні Відродження виділено на

Мелітопольській дослідній станції садівництва імені М.Ф.Сидоренка ІС НААН серед сіянців сорту Жуковська від вільного запилення.

Автори сорту В.О.Туровцева, М.І.Туровцев.

Дерево сильноросле, швидкоростуче. Крона широко розкидана. Кора на штамбі сіро-коричнева. Пагони середньої товщини, прямі, коричнево-бурі. Численні сочевички жовтого забарвлення.

Листки середнього розміру, оберненояйцеподібні, темно-зелені, гладенькі, блискучі. Пластинка листка ввігнута човником та відігнута донизу. Край листка дрібнопилчастий, черешок листка короткий, товстий, пігментований. Залозки середнього розміру, забарвлені, розташовані по 1-2.

Плоди великі, одномірні, округлі, темно-червоні, середня маса – 6,1 г. Плодоніжка довга – до 54 мм, середньої товщини, добре відокремлюється від гілки, прикріплення до кісточки неміцне. Шкірочка міцна, з плода знімається легко. М'якоть темно-червона, ніжна, соковита. Сік темно-червоний. Кісточка середня, округла, вільна.

Смак кисло-солодкий, освіжаючий. В плодах міститься 13,3 % сухих речовин, 6,9 – цукрів, 0,96 % кислот. Дегустаційна оцінка свіжих плодів – 4,8 бала. В умовах Мелітополя плоди досягають в третій декаді червня, універсального призначення.

Сорт стійкий до моніліозу та кокомікозу, посухостійкий та зимостійкий. У сувору зиму, коли температура повітря знижувалася до мінус 25,1°C, у дерев не підмерзли деревина та пагони, а загибель бутонів у бруньках становила 7,0 %.

До плодоношення вступає на 4-й рік після садіння в сад і швидко нарощує врожай. Плодоносить на букетних гілочках та однорічному прирості. Середня врожайність у 8-річному віці становить 32 кг з дерева.

Сорт самобезплідний.

Сорт пройшов державне випробування, зареєстрований в Державному реєстрі сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2006 р. (авторське свідоцтво № 06205) і рекомендований для вирощування в степовій зоні України.

ГРІОТ МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ

Сорт вишні Гріот мелітопольський одержано на Мелітопольській дослідній станції садівництва імені М.Ф.Сидоренка ІС НААН від схрещування вишні Самсоновка з черешнею Дрогана жовта. Автори сорту В.О.Туровцева, М.І.Туровцев.

Дерево сильноросле, до 4-5 м заввишки, швидкоросле. Крона куляста, злегка поникла, густа. Кора на штамбі та в основі скелетних гілок лущиться, сіра. Кут відходження скелетних гілок – до 50-60°. Пагоноутворювальна здатність середня. Пагони прямі, товсті, сіро-коричневі. Облистяність добра.

Листки великі, оберненояйцеподібної форми, темно-зелені, гладкі, матові. Пластинка листка плоска, різко переходить у носик. Основа листка округла. Опушеність слабка. Край листка дрібнопилчастий. Черешок короткий, товстий, пігментований. Залозки середні, забарвлені, круглі, розташовані по 2-3.

Квітки білі, великі, по 2-3 у бруньці.

Плоди плоско-округлі, великі, середньою масою 6,9 г, одномірні, темно-червоні. М'якоть ніжна, соковита, темно-червона. Сік темно-червоний. Кісточка дрібна, кругла, вільна.

Смак кисло-солодкий. Плоди містять 22,1 % сухих речовин, 13,6 – цукрів, 1,12 % кислот. Дегустаційна оцінка – 4,5 бала. В умовах Мелітополя плоди досягають 20-25 червня, універсального призначення.

Сорт стійкий проти моніліозу та слабо уражується кокомікозом.

Зимостійкість висока. У сувору зиму дерева витримали морози до мінус 25,1°C без видимих ушкоджень, а квітки загинули на 56,4 %.

Прищеплені дерева вступають у плодоношення на 4-й рік після садіння. Плодоносять на букетних гілочках та однорічному прирості. Середня багаторічна дата початку цвітіння – 28 квітня. Середня врожайність у 10-річному віці – 25-30 кг з дерева.

Сорт самобезплідний. Кращі запилювачі – Ожиданіє, Встреча, Гріот Подбельський і сорти черешні Вinka та Валерій Чкалов.

Сорт пройшов державне випробування, зареєстрований в Державному реєстрі сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2002 р. (авторське свідоцтво № 04148) і рекомендований для вирощування в степовій зоні України.

ЕРУДИТКА

Сорт вишні Ерудитка одержано на Мелітопольській дослідній станції садівництва імені М.Ф.Сидоренка ІС НААН від схрещування сортів вишні Гріот Подбельський та Любська. Автори сорту В.О.Туровцева, М.І.Туровцев.

Дерево середньоросле, з округлою кроною середньої густоти. Кора на штамбі та основних гілках лущиться, сіра. Пагони середні, прямі; слабо забарвлені. Численні сочевички середні, білі.

Листки середнього розміру, яйцеподібні, зелені, гладенькі. Пластинка листка ввігнута човником та відігнута донизу. Край листка пилчасто-зубчастий. Черешок середній, пігментований. Залозки дрібні, округлі, темно-червоні.

Плоди великі, одномірні, округлі, темно-червоні, середня маса плода – 6,1 г. Плодоніжка довжиною до 43 мм, середньої товщини, добре відокремлюється від гілки, прикріплення до кісточок неміцне. Шкірочка тонка, міцна, з плода знімається легко. М'якоть темно-червона, ніжна, соковита. Сік червоний. Кісточка овальна, гладенька, вільна.

Смак кисло-солодкий. В плодах міститься 12,6 % сухих речовин, 6,5 – цукрів, 1,19 % кислот. Дегустаційна оцінка плодів – 4,7 бала. В умовах Мелітополя плоди досягають 17-20 червня, універсального призначення.

Сорт зимостійкий та посухостійкий, стійкий до кокомікозу та моніліозу.

Щеплені дерева вступають до плодоношення на 4-й рік після садіння в сад. Урожайність щорічна та висока. Середня врожайність у 7-річному віці становить 21 кг з дерева.

Сорт самобезплідний.

Сорт пройшов державне випробування, зареєстрований в Державному реєстрі сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2006 р. (авторське свідоцтво № 06207) і рекомендований для вирощування в Україні.

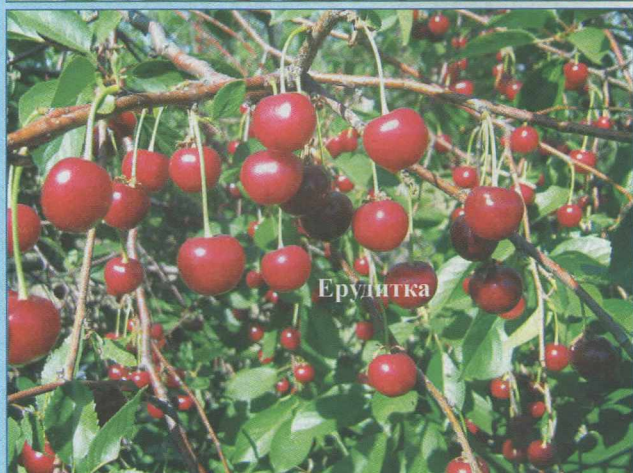
ЗМІНЩИЦЯ

Сорт вишні Змінщиця одержано на Мелітопольській дослідній станції садівництва імені М.Ф.Сидоренка ІС НААН від схрещування сортів вишні Гріот Подбельський та Любська. Автори сорту В.О.Туровцева, М.І.Туровцев.

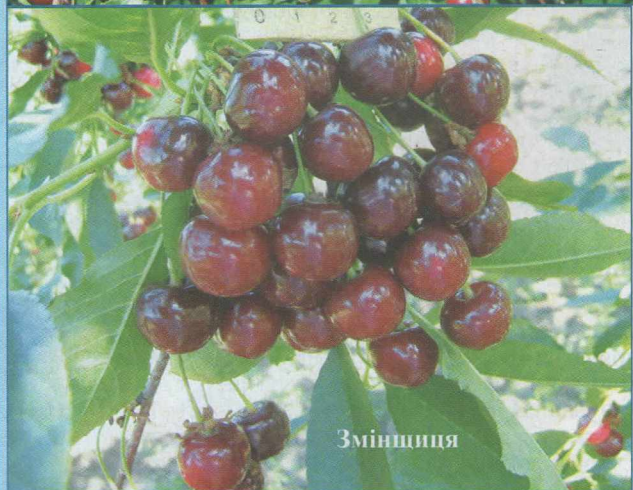
Дерево сильноросле, швидкоросле, з кулястою, розлогою, дещо пониклою кроною. Кора на штамбі сіра, гладенька. Пагони прямі; коричневі, голі. Сочевичок багато, вони дрібні, жовті.

Гріот мелітопольський

Ерудитка

Змінниця

Згода

Листки середнього розміру, оберненояйцеподібні, темно-зелені, гладенькі, блискучі. Пластинка листка ввігнута човником та відігнута донизу. Край листка дрібнопилчастий. Черешок короткий, товстий, пігментований. Залозки середнього розміру, округлі, забарвлені.

Плоди великі, одномірні, плоскоокруглі, темно-червоні, середня маса – 6,0 г. Плодоніжка довжиною до 34 мм, середньої товщини, добре відокремлюється від гілки, прикріплення до кісточки німічне. М'якоть темно-червона, ніжна, соковита. Сік червоний. Кісточка середня, округла, вільна.

Смак кисло-солодкий. В плодах міститься 11,7% сухих речовин, 6,3 – цукрів, 0,99% кислот. Дегустаційна оцінка плодів – 4,8 бала. В умовах Мелітополя плоди досягають 1-3 липня, універсального призначення.

Сорт зимостійкий та посухостійкий, стійкий до кокомікозу та моніліозу.

До плодоношення вступає на 3-й рік після садіння в сад та швидко нарощує врожай. Плодоносить на однорічному прирості та букетних гілочках. Середня врожайність у 7-річному віці становить 37 кг з дерева.

Сорт самобезплідний.

Сорт пройшов державне випробування, зареєстрований в Державному реєстрі сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2006 р. (авторське свідоцтво № 06208) і рекомендований для вирощування в Україні.

ЗГОДА

Сорт вишні Згода виділено на Мелітопольській дослідній станції садівництва імені М.Ф. Сидоренка ІС НААН серед сіянців сорту Жуковська від вільного запилення. Автори сорту В.О. Туровцева, М.І. Туровцев.

Дерево середньоросле. Крона кулясто-розлога, дещо поникла, густа. Кора на штампі та основних гілках лущиться, буро-сіра. Пагони середні, прямі; коричнево-бурі. Середня кількість сочевичок жовтого забарвлення.

Листки вузькі, видовжено-яйцеподібні, темно-зелені, блискучі. Край листка пилчасто-зубчастий. Пластинка листка ввігнута човником та відігнута донизу. Черешок середнього розміру, товстий, пігментований. Залозки середні, округлі, забарвлені.

Плоди великі, одномірні, плоскоокруглі, темно-червоні, середня маса – 6,0 г. Шкірочка тонка, міцна, з плода знімається легко. М'якоть темно-червона, ніжна, соковита. Сік червоний. Кісточка середня, овальна, вільна.

Смак кисло-солодкий. В плодах міститься 13,5 % сухих речовин, 7,2 – цукрів, 0,90 % кислот. Дегустаційна оцінка плодів – 4,7 бала. В умовах Мелітополя плоди досягають в першій декаді липня, універсального призначення.

Сорт стійкий до кокомікозу та моніліозу. Посухостійкість та зимостійкість високі.

Щеплені дерева вступають до плодоношення на 3-й рік після садіння в сад. Плодоносять на букетних гілочках та однорічному прирості. Середня врожайність з дерева у 7-річному віці – 25 кг.

Сорт самобезплідний.

Сорт пройшов державне випробування, зареєстрований в Державному реєстрі сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2006 р. (авторське свідоцтво № 06206) і рекомендований для вирощування в степовій зоні України.

Продовження – у наступному номері